

Ed Nijpels:

Een geboren bestuurder stopt bij de Raad van toezicht

‘Een universiteit besturen is moeilijker dan het werk van de minister-president’

Eind dit jaar neemt drs. Ed Nijpels (alumnus Nederlands Recht) afscheid als vicevoorzitter van de Raad van toezicht van de Universiteit Utrecht. Bestuurlijk bezig zijn, is zijn hobby, zegt hij. Het besturen loopt dan ook als rode draad door zijn leven heen. Illuster sprak met hem over zijn studietijd, zijn bestuursfuncties en over wat hem bezighield binnen de Raad van toezicht. ‘Eigenlijk is het een wonder, dat we het als Universiteit Utrecht zo goed doen.’

De link met Utrecht kwam toen hij na het behalen van zijn hbs-a diploma vanuit het Brabantse Bergen op Zoom in Utrecht ging studeren. De keus viel op een studie rechten omdat hem dat altijd al getrokken had en op Utrecht omdat twee van zijn broers en een zus daar studeerden. Al vrij snel werkte hij naast zijn studie als leraar maatschappijleer op een meisjeslyceum in Roosendaal. ‘Maatschappijleer was een nieuw vak waar nog bijna geen leraren voor waren. Met schandelijk weinig opleiding kon je daardoor leraar spelen. Na een paar maanden met iemand meegelopen te hebben, hoorde ik dat ze op het meisjeslyceum met spoed iemand zochten. Ik kon er voor 14 uur per week aan de slag. Met mijn 21 jaar stond ik ineens voor zes eind-examenklassen. De vriendinnetjes die ik in het weekend in de kroeg zag, zaten doordeweeks bij mij in de klas.’

Jong geleerd...

Door het lesgeven en doordat hij zeer actief was binnen de JOVD – Jongerenorganisatie Vrijheid en Democratie – stond zijn studie op een laag pitje. Ingegeven door politieke drukte stopte hij met lesgeven. In 1974 werd Nijpels samen met zijn vader tot gemeenteraadslid van Bergen op Zoom gekozen. ‘Omdat we wettelijk gezien niet tegelijkertijd samen in de raad mochten zitten, heeft mijn vader mij een voorstel gedaan. Of loten met het gevaar dat ik zou verliezen en vier jaar niet in de gemeentepolitiek zou kunnen. Of afstuderen met de toezegging dat mijn vader op de dag dat ik mijn bul zou halen, zou bedanken voor de zetel. Met het mes op de keel heb ik toen gekozen voor afstuderen.’ In 1976 studeerde hij af, tikte een brief die zijn vader ondertekende en nam zitting in de gemeenteraad. Een jaar later stapte hij over naar de Tweede Kamer.

Wetswinkel

Gedwongen door de afspraak met zijn vader rondde Nijpels zijn studie rechten in de vrije studierichting af. ‘Daarom ben ik doctorandus en geen meester. Daar heb ik nog wel eens spijt van, want ik wilde altijd nog de advocatuur in kunnen.’ Met een paar vrienden richtte hij tijdens zijn studententijd wel een wetswinkel in Bergen op Zoom op. ‘Op zaterdag mochten we een pand van mijn vader gebruiken. Na wat tamtam hadden we zoveel meubels dat we wel tien kantoren konden inrichten. Buiten het gebruik van ons gezond verstand wisten we nauwelijks waar we mee bezig waren, maar na anderhalf jaar was de wetswinkel een geweldig succes. Iets kunnen doen voor mensen die in de knel zitten, daar heb ik veel genoeg aan beleefd.’

‘Met het mes op de keel heb ik gekozen voor afstuderen’

Tucht

De meeste van de bijna 100 bestuursfuncties die hij heeft bekleed, waren bestuursfuncties in het openbaar bestuur. Een opvallend uitstapje is de vier jaar als president-directeur bij arbodienst De Twaalf Provinciën. ‘Je moet toch een keer de tucht van de markt meemaken. En ik heb gelijk gezegd dat ik daarna weer terug zou gaan naar het openbaar bestuur. Mensen om mij heen waarschuwden me dat als je eenmaal toegeeft aan wat een enkeling zelfs “het verraad” noemde, je niet meer terugkomt. Ik heb het toch gedaan, en de tucht van de

CV Ed Nijpels

- **Geboren:** 1 april 1950
- **Studie:** Universiteit Utrecht, Rechten, vrije studierichting
- **Belangrijke loopbaanstappen:**
1976-1982 lid gemeenteraad (en fractievoorzitter) Bergen op Zoom
1977-1982 lid Tweede Kamer,
1982-1986 fractievoorzitter VVD in de Tweede Kamer
1982 en 1986 landelijk lijsttrekker VVD
1986-1989 minister van VROM
1989-1990 lid Tweede Kamer
1990-1995 burgemeester Breda
1995-1999 president-directeur De Twaalf Provinciën N.V.
1999-2008 commissaris van de Koningin in Fryslân
- **Favoriete plek in Utrecht:** terrasjes aan de werf van de Oude Gracht
- **Beste herinnering aan Utrecht:** de prachtige colleges van professor Hooykaas, oud vaderlands recht
- Ed Nijpels is getrouwd met Elsbeth Janmaat en heeft twee zonen.

'De overheid wil voor een dubbeltje op de eerste rang zitten. Daar doen we te weinig aan'

Goed betaald

Zijn meest dankbare bestuursfunctie is het voorzitterschap van de Ronald McDonald Huizen. Het meest ingewikkeld om te besturen, vindt hij een universiteit. 'Die zijn buitengewoon ingewikkeld om te managen. Het zijn grote, complexe organisaties, dat wordt wel eens onderschat. Neem de Universiteit Utrecht: 700 miljoen budget, 30.000 studenten en 8500 medewerkers. Die hele politieke discussie over de Balkenende-norm. Onzin dat het College van Bestuur (CvB) niet meer mag verdienen dan de minister-president. Ik ben een hardnekkig tegenstander van koppeling, er is geen enkele reden toe. Politici moeten goed betaald worden: beter dan nu. Maar bij een openbaar ambt gaat het om een roeping en dan weet je dat de beloning gematigd is. Ik durf daarbij de stelling aan dat het besturen van een universiteit moeilijker is dan het werk van de minister-president.' Ook over de discussie met minister Plasterk over de salarissen van het CvB heeft hij een duidelijke mening: 'De minister kan de boom in. De Raad van Toezicht gaat over de salarissen van het CvB. Als hij dat niet wil, moet hij de wet maar wijzigen.'

Grote ontwikkelingen

Wat hij knap vindt van de Universiteit Utrecht is dat, ondanks dat hoog gescoord wordt in alle rankings, de universiteit blijft nadenken over hoe ze nog beter kan worden. Ontwikkelingen die daar de laatste jaren aan bijgedragen hebben, zijn het herstructureren van de faculteiten. 'Dat is lastig, en dan druk ik me voorzichtig uit. Want iedereen heeft zijn eigen koninkrijkje.' Het invoeren van 15 focusgebieden waarop de universiteit met interfacultair toponderzoek tot de beste wil behoren. Het zonder grote schokken doorvoeren van de bachelor- en masteropleiding. En het financieel gezonder maken van de universiteit. 'Het was mooi om deze grote ontwikkelingen mee te maken. Zeker tegen de achtergrond van een overheid die het onderwijs afknijpt. Zo hoog als de Universiteit Utrecht scoort in rankings. Zo laag scoort Nederland op de lijst met uitgaven aan onderwijs en onderzoek. Investeren daarin staat gelijk aan investeren in een land. De overheid wil voor een dubbeltje op de eerste rang zitten. Daar doen we te weinig aan. Eigenlijk is het een wonder dat we het als Universiteit Utrecht zo goed doen.'

De Raad van toezicht is het, bij wet voorgeschreven, toezichthoudend orgaan van de Universiteit Utrecht. Sinds 1 november jl. is Ivo Opstelten (burgemeester van Rotterdam tot 1 januari 2009, tevens oud-burgemeester van Utrecht) toegetreden tot de Raad van Toezicht. De overige leden zijn voorzitter Rien Meijerink, Feike Sijbesma, Caren van Egten en Niek Jan van Kesteren. Voor meer informatie: www.uu.nl > Universiteit Utrecht > Bestuur en organisatie > Raad van toezicht

markt was ontvullend. Tot dan toe hadden mensen altijd iets van mij nodig, nu had ik iets van hen nodig. Gingen we met vijf mensen naar een klant voor een presentatie, had ik er echt de pest in als we de opdracht niet kregen. En alles was natuurlijk gericht op winst, bij de overheid heb je toch een ander uitgangspunt. Maar ik heb er geen moment spijt van gehad.'

Zeemanshuwelijk

Na De Twaalf Provinciën werd Ed Nijpels in Friesland commissaris van de Koningin. In mei dit jaar heeft hij na negen en een half jaar de functie neergelegd. 'Toen we naar Friesland gingen, werkte mijn vrouw bij Shell in Rotterdam. Zij heeft haar baan opgegeven met de onderlinge afspraak dat als er voor haar iets zou komen, het haar beurt was. Mijn vrouw wilde voor Friesland Food anderhalf jaar naar Maleisië. Omdat ik geen zeemanshuwelijk wil en commissaris zijn een 24 uur functie is met maar twee keer twee weken vakantie, was het een mooi moment om te stoppen. Nu ga ik ongeveer iedere zes weken naar Maleisië toe. Dat leverde een golf van publiciteit op. Omdat ik een hoge functie opgaf voor mijn vrouw, was ik ineens een toonbeeld van emancipatie. Ik vond het heel normaal. Die afspraak hadden we gemaakt en mijn vrouw is 14 jaar jonger dan ik. Als ik achter de rollator loop, zit zij nog midden in het arbeidsproces.'

De studie Milieukunde vond Evert van Tongeren (37) erg interessant, maar na zijn afstuderen had hij geen idee wat hij ermee kon of wilde. Na een cursus edelsmeden wist hij het zeker: hij wilde met zijn handen werken, creatief en scheppend bezig zijn. Inmiddels werkt hij al weer tien jaar als tandtechnicus.

'Scheppen geeft energie en voldoening'

'Ik ben heel blij dat ik uiteindelijk heb ontdekt waar mijn talenten liggen. Ik ben lang zoekende geweest.' In 1989 begon Evert aan een studie Geologie. 'Ik had een voorliefde voor fossielen en vulkanen.' De studie bleek echter te zwaar en te exact. Na drie jaar stapte hij over naar de bovenbouwstudie Milieukunde. Na het afstuderen, kwam de twijfel. 'Ik had niet het gevoel dat ik iets kon. Het was niet concreet genoeg.' Studievrienden gingen aan de slag bij overheden en adviesbureaus. 'De hele dag in een kantoor achter een computer. Dat leek me niets.'

waarschuwde hem tegelijkertijd: 'In dit vak is geen droog brood te verdienen.' Hij attendeerde hem op tandtechniek. Op het arbeidsbureau vond Evert een vacature voor een leerwerkplek bij tandtechnisch laboratorium Feniks in Woerden. Ook dit vak boeide meteen. 'Het is heel nauwkeurig handwerk. Dat past bij mij.' Inmiddels heeft Evert de vierjarige mbo-opleiding tot tandtechnicus afgerond. Zijn specialisatie is prothesen: uit was en kunststof modelleert hij kunstgebitten.

'Voor deze keuze was rijping en zelfkennis nodig'

Workshop edelsmeden

Bij toeval stuitte Evert op een workshop edelsmeden. Het bleek een schot in de roos. 'Ik werd gelijk gegrepen. Mijn eigen ideeën vormgeven, dingen scheppen, dat gaf zoveel energie en voldoening.' Hij besloot bij deze edelsmid de opleiding te volgen. Daarnaast werkte hij als koerier voor het geld. Zijn leermeester vond dat Evert talent had, maar

Een goede tweede

Van zijn studies heeft hij inhoudelijk weinig profijt gehad, maar spijt van zijn studietijd heeft Evert niet. 'Om deze keuzes te maken, was rijping en zelfkennis nodig. Dat leer je ook tijdens je studie en het was een hele leuke tijd die me goede vrienden heeft opgeleverd.'

Volgend jaar werkt Evert tien jaar in Woerden, een teken dat hij het naar zijn zin heeft. Maar zou geld geen rol spelen, dan ging hij helemaal voor het edelsmeden. 'Daar ligt mijn hart, maar tandtechniek is een goede tweede.'